

UCS 0902B:2022

ИЖ БҮРЭН ГУДАМЖ

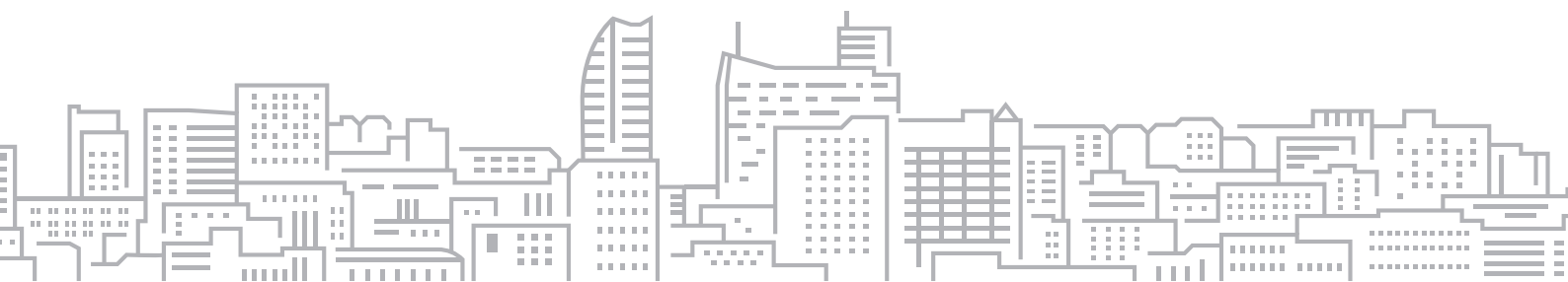

Тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг төлөвлөх,
байгуулахад тавих ерөнхий шаардлага

ИЖ БҮРЭН ГУДАМЖ

Тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг төлөвлөх,
байгуулахад тавих ерөнхий шаардлага

*Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2022 оны 21-р тогтоолоор батлав.*

ГАРЧИГ

1. Хамрах хүрээ	6
2. Норматив эшлэл.....	6
3. Нэр томъёоны тодорхойлолт.....	7
4. Ерөнхий шаардлага.....	8
5. Тээврийн хэрэгслийн зогсоолын ангилал.....	11
6. Гудамж зам дагуух зогсоол төлөвлөх, байгуулах үе шат	12
7. Төвлөрсөн ил зогсоол төлөвлөх, байгуулахад тавих шаардлага	13
8. Төвлөрсөн дотор зогсоол байгуулахад тавих шаардлага	16
9. Төлбөртэй зогсоолд тавих шаардлага.....	16
10. Гудамж зам дээрх зогсоол байгуулахад тавих шаардлага.....	17
11. Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоол байгуулахад тавих шаардлага	19
12. Зогсоол дээрх хөдөлгөөнийг зохион байгуулахад тавих шаардлага.....	21
13. Тээврийн хэрэгслийн зогсоол дахь хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай хаших чиглүүлэх хэрэгслүүд.....	21
14. Цахилгаан техникийн шаардлага	22
15. Зогсоолын хучилт	22
16. Зогсоолын орон зайн мэдээллийн тэмдэг, тэмдэглэл	22
17. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын талбайд тавих шаардлага	23
18. Тэмдэг	25
19. Тэмдгийн материал	25
20. Тэмдэглэл	26
21. Фотометрийн үзүүлэлт	28
22. Өнгө хэмжүүрийн үзүүлэлтүүд	29
23. Тусгаарлах зурвас	30
24. Ус зайлуулах байгууламж	30
25. Автомат тоног төхөөрөмж.....	30
26. Цахилгаан тээврийн хэрэгслийн зогсоол байгуулахад тавих ерөнхий шаардлага	31
27. Зогсоолын ажилтан	31
28. Зогсоолын арчилгаа, засвар, үйлчилгээ.....	32

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.	Гудамж зам дагуух зогсоол төлөвлөх, байгуулах үе шат (Жишээ зураг)	13
Зураг 2.	Төвлөрсөн ил зогсоолд тээврийн хэрэгслийг хашлаганд 90° өнцгөөр байршуулах төлөвлөлт (Жишээ зураг)	13
Зураг 3.	Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолын ирмэг дагуу тусгаарлах хаалт суурилуулах (Жишээ зураг)	14
Зураг 4.	Хаалт хэлбэрээр ашиглах металл багануудын (Жишээ зураг)	14
Зураг 5.	Явган хүний гарц байгуулахад тавих шаардлага (Жишээ зураг)	15
Зураг 6.	Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт авто зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)	18
Зураг 7.	Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн төлөвлөгдөөгүй тохиолдолд сөрөг хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)	18
Зураг 8.	Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн байхгүй тохиолдолд сөрөг хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт авто зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)	19
Зураг 9.	Халаас авто зогсоолын стандарт схем (Жишээ зураг)	20
Зураг 10.	Тээврийн хэрэгсэл байршуулах байрлал 45°-аас ихгүй өнцөгтэй байх авто зогсоол (Жишээ зураг)	21
Зураг 11.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тээврийн хэрэгсэл байршуулах тэмдэглэл Өнгө: RGB 207 81 87/ (Жишээ зураг)	23
Зураг 12.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан гарц (Жишээ зураг)	23
Зураг 13.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын геометр хэмжээ (Жишээ зураг)	24
Зураг 15.	Харааны бэрхшээлтэй хүнд зориулсан хөтөч хавтан (Жишээ зураг)	24
Зураг 14.	Тээврийн хэрэгсэлд зориулсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний” таних тэмдэг (Жишээ зураг)	24
Зураг 16.	Замын тэмдэг байрлуулах хэмжээ (Жишээ зураг)	25
Зураг 17.	Зогсоол дахь замын тэмдэглэл, хаших, чиглүүлэх тэмдэглэгээ. (Жишээ зураг).	26
Зураг 23.	“Чиг заагч сум” тэмдэглэл (Жишээ зураг)	28
Зураг 24.	Гэрэл ойлгогч гадаргуутай тэмдгийн өнгөний мужийн хил (Жишээ зураг)	29
Зураг 25.	Дотроосоо буюу гадна талаасаа гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийн өнгөний мужийн хил (Жишээ зураг)	29

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.	Тээврийн хэрэгслийн түр зогсоол хүртэл явган хүрэх зай.....	8
Хүснэгт 2.	Зогсоолоос орон сууц, олон нийтийн барилга, эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг хүртэлх зай.....	9
Хүснэгт 3.	Авто тээврийн хэрэгслийн зогсоолын овор хэмжээний ангилал.....	9
Хүснэгт 4.	Зогсоолд байрлуулах нэг тээврийн хэрэгслийн эзлэх талбай.....	9
Хүснэгт 5.	Авто тээврийн хэрэгслийг зогсоолд байрлуулах зай	10
Хүснэгт 6.	Тээврийн хэрэгслийн зогсоолын норматив	10
Хүснэгт 7.	Тусгай зориулалтын зогсоолын тоо.....	15
Хүснэгт 8.	Зорчих хэсэг дээр зогсоол байгуулах боломжийн стандарт шалгуур үзүүлэлт	17
Хүснэгт 9.	Халаас зогсоол байгуулах стандарт шалгуур үзүүлэлт	19
Хүснэгт 10.	Замын тэмдгийн хэмжээ, хэрэглэх нөхцөл.....	25
Хүснэгт 11.	Зогсоолын замын шугаман тэмдэглэл	27
Хүснэгт 12.	Гэрэл ойлгогч гадаргуутай тэмдгийн гэрэл ойлгох коэффициент	28
Хүснэгт 13.	Тэмдгийн дүрсний элементүүдийн өнгөний мужийн координат.....	29
Хүснэгт 14.	Зогсоолын ажилтны хувцас хэрэглэл	31
Хүснэгт 15.	Байнгын хяналт, Засвар үйлчилгээний асуудал.....	32

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1.	Тэмдгийн дүрс, дугаар, нэр.....	33
Хавсралт 2.	Тэмдэглэлийн дугаар, хэлбэр дүрс, хэмжээ, зориулалт	35
Хавсралт 3.	Ногоон байгууламж.....	45
Хавсралт 4-1.	(Төвлөрсөн ил зогсоол бүрэн автоматжуулсан зогсоолын жишиг зураг).....	46
Хавсралт 4-2.	Төвлөрсөн ил зогсоол хагас автоматжуулсан зогсоолын жишээ зураг	48
Хавсралт 5-1.	Гудамж зам дагуух зогсоол зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолын ерөнхий схем	50
Хавсралт 5-2.	Гудамж зам дагуух зогсоол зорчих хэсэг дээр байрласан зогсоолын ерөнхий схем	51
Хавсралт 6.	Цахилгаан тээврийн хэрэгсэлд зориулсан зогсоолын ерөнхий схем	52
Хавсралт 7.	Тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд зориулсан зогсоолын ерөнхий схем зураг.....	53
Хавсралт 8.	Орон сууцны хорооллын зогсоолын ерөнхий схем зураг	54
Хавсралт 9.	Авто замын сүлжээнд зогсоол байгуулах боломжийг тодорхойлох алгоритм.....	55
Хавсралт 10.	Төвлөрсөн ил зогсоолд тээврийн хэрэгсэл байршуулах хөдөлгөөн зохион байгуулалтын схем /жишээ/	56

**НИЙСЛЭЛИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

2022 оны 03 сарын 24 өдөр

Дугаар 29

Улаанбаатар хот

Иж бүрэн гудамжинд хамаарах хотын стандартыг батлах тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1.15 дахь заалт, 35 дугаар зүйлийн 35.1.13 дахь заалт, 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.3 дахь заалт; Захиргааны ерөнхий хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2 дахь хэсэг, Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 10¹ дүгээр зүйлийн 10^{1.1} дэх хэсгийг тус тус үндэслэн Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Нийслэлийн иргэдийн эрүүл аюулгүй, амьдрах эрхийг хангахад чиглэсэн Иж бүрэн гудамж бүлэгт хамаарах дор дурдсан стандартуудыг хавсралтаар баталсугай. Үүнд:

1.1. UCS0901B:2022 “Явган хүний зам, талбайн төлөвлөлт, хучилт, угсралтад тавих ерөнхий шаардлага” хотын стандарт

1.2. UCS0902B:2022 “Тээврийн хэрэгслийн ил зогсоолыг төлөвлөх, байгуулахад тавих ерөнхий шаардлага” хотын стандарт

1.3. UCS0903B:2022 “Унадаг дугуйн замын төлөвлөлт, хучилтад тавих ерөнхий шаардлага” хотын стандарт

2. Батлагдсан хотын стандартуудыг мөрдүүлж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч (Д.Сумъяабазар)-д даалгасугай.

3. Энэхүү тогтоолыг 2022 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс мөрдсүгэй.

ДАРГА

Ж.БАТБАЯСГАЛАН

1110100310

ИЖ БҮРЭН ГУДАМЖ

UCS 0902B:2022 “ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЗОГСООЛЫГ ТӨЛӨВЛӨХ, БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА” ХОТЫН СТАНДАРТ

1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Энэхүү стандартыг Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэр дэх бүх төрлийн замууд (цаашид авто замын сүлжээ гэх)-д хамаарна.

2. НОРМАТИВ ЭШЛЭЛ

Энэхүү стандарт нь эш татсан дараах хууль, барилгын норм ба дүрэм, стандартын шаардлагыг бүрэн хангах бөгөөд өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлийн эх материалыг үндэслэл болгоно.

- БНБД 30.01.04, Хот тосгоны төлөвлөлт, барилгажилтын норм ба дүрэм;
- БНБД 32-01-04, Хот суурины гудамж, зам төлөвлөлт;
- БНБД 21-05-10, Авто зогсоол;
- БНБД 21-01-02, Барилга, байгууламжийн галын аюулгүй байдал;
- БНБД 21-02-02, Барилга, байгууламжийн зураг төсөл зохиох галын аюулгүйн норм;
- БНБД 3.05.06-90, Цахилгаан техникийн ажил;
- БНБД 40-05-98, Барилга доторх усан хангамж, ариутгах татуурга;
- БНБД 41-01-02, Халаалт, агаар сэлгэлт ба кондиционер;
- БНБД 21-04-05, Барилга, байгууламжийн гал унтраах автомат төхөөрөмж, дохиоллын хэрэгсэл;
- БНБД 23-02-08, Байгалийн ба зохиомол гэрэлтүүлэг;
- БНБД 30-02-07, Үйлдвэрийн газрын барилгажилтын ерөнхий төлөвлөгөө, “Лифтийг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”;
- БНБД 43-101-03, Цахилгаан байгууламжийн дүрэм;
- БНБД 3.05.07-90, Автоматжуулалтын систем;
- БД 31-112-11, Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн амьдрах орчны шаардлагад нийцсэн зураг төсөл зохиох дүрэм;
- MNS 5342:2007, Авто зогсоол. Ангилал ба ерөнхий шаардлага;
- MNS 5025:2001, Авто үйлчилгээ. Ангилал;
- MNS 4991:2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын бүсийн агаар дахь хорт бодисын концентрацыг хэмжих аргачлалд тавих шаардлага;

- MNS 4991:2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын бүсийн агаар дахь хорт бодисын концентрацыг хэмжих аргачлалд тавих шаардлага;
- MNS 4596:2014, Авто замын тэмдэг, тэмдэглэл, гэрлэн дохио, хаших, чиглүүлэх хэрэгслүүдийг хэрэглэх дүрэм;
- MNS 4597:2014, Авто замын тэмдэг. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 4759:2014, Авто замын тэмдэглэл. Техникийн ерөнхий шаардлага;
- MNS 6808:2019, Явган хүний зам талбайн төлөвлөлт, Техникийн шаардлага.

3. НЭР ТОМЬЁНЫ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Тээврийн хэрэгсэл - гэж ачаа болон зорчигч тээвэрлэхэд зориулсан бүх төрлийн ачааны болон суудлын автомашин, автобус, чирэгч, чиргүүл, хагас чиргүүл;

Цахилгаан тээврийн хэрэгсэл - гэж дотоод шаталтын хөдөлгүүрээр бус цахилгаан хөдөлгүүрээр хөдөлдөг тээврийн хэрэгсэл;

Унадаг дугуй - гэж унаж яваа хүний булчингийн хүчээр явдаг хоёроос цөөнгүй дугуйтай тээврийн хэрэгсэл;

Тээврийн хэрэгслийн зогсоол - гэж зөвхөн автомашины зогсоолын буюу автомашиныг хадгалах зориулалтаар байгуулсан барилга байгууламж (барилга байгууламжийн хэсэг), түр буюу удаан хугацаагаар хадгалах зориулалтын талбай;

Цахилгаан тээврийн хэрэгслийн зогсоол - гэж цахилгаан тээврийн хэрэгслийг цэнэглэхэд зориулж тохижуулсан зогсоол;

Гудамж зам дагуух зогсоол - гэж явганаар зорчигчдын болон тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний эрчмийг бууруулахааргүй байхаар байгуулагдсан, гудамж замын зорчих хэсгээс нэвтрэх, гарах боломжтой хөндлөн огтлолын элементүүд (зорчих хэсэг, явган хүний зам, ногоон байгууламж) дээр төлөвлөгдсөн тээврийн хэрэгслийн зогсоол (ил талбай);

Төвлөрсөн ил зогсоол - гэж тээврийн хэрэгслийг тодорхой хугацаанд үнэ төлбөргүй болон төлбөртэй нөхцөлөөр хадгалах зориулалтаар байгуулж, зориулалтын дагуу тохижуулсан талбай;

Төвлөрсөн дотор зогсоол - гэж тээврийн хэрэгслийг тодорхой хугацаанд үнэ төлбөргүй болон төлбөртэй нөхцөлөөр хадгалах зориулалтаар байгуулж, тохижуулсан барилга байгууламж;

Орон сууцны хороолол дундах зогсоол - гэж орон сууцны хороолол дунд оршин суугчдын тээврийн хэрэгслийг байршуулахаар төлөвлөж тохижуулсан талбай;

Бүрэн автоматжуулсан зогсоол - гэж тусгай систем болон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар, бэлэн болон бэлэн бусаар төлбөрийг төлж зогсоолд орох, гарах боломжтой зогсоолын нэг төрөл;

Хагас автоматжуулсан зогсоол - гэж автоматжуулсан төхөөрөмжийн тусламжтайгаар зогсоолд нэвтрэх болон гарах бөгөөд зогсоолын ажилтанд төлбөрийг төлдөг зогсоолын нэг хэлбэр;

Механикжсан зогсоол - гэж жолоочийн оролцоогүйгээр зориулалтын механикжсан төхөөрөмжөөр авто тээврийн хэрэгслийг зогсоолд зөөвөрлөн байршуулах, тодорхой

хугацаанд хадгалах боломжтой зогсоол;

Зогсоол дахь явган хүний зам - гэж тээврийн хэрэгсэл зогсох талбайд явган хүн явахад зориулсан зам;

Зогсоолын үйлчилгээ эрхлэгч - гэж үйлчлүүлэгчдийн тээврийн хэрэгслийг тодорхой хугацаагаар байршуулах, хадгалахаар зогсоол төлөвлөж, байгуулсан талбайд төлбөртэй үйлчилгээ эрхлэх гэрээ байгуулан ажиллаж буй иргэн, хуулийн этгээд;

Түр зогсолт - гэж тээврийн хэрэгслийг 5 минут хүртэлх хугацаанд зориуд зогсоох үйлдэл;

Удаан зогсолт - гэж зорчигчийг буулгах, суулгах болон ачаа ачих, буулгахаас бусад зорилгоор тээврийн хэрэгслийг 5 минутаас илүү хугацаанд зориуд зогсоох үйлдэл.

4. ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

- 4.1. Гол замын зорчих хэсгийн уулзварын эргэлтийн радиусыг I-II зэргийн гол гудамж замд 15 м, хороолол доторх замд 8 м, тээврийн хэрэгслийн талбайд 15 м-ээс багагүйгээр байхаар төлөвлөнө.
- 4.2. Гарааш, ил зогсоолын хүчин чадлыг тухайн эдэлбэр газарт хамрагдах нийт суудлын автомашины 90%-ийг хамрахаар тооцно.
- 4.3. Ил зогсоол, гарааш явганаар хүрэлцэн очих зайн хэмжээ 800 м-ээс ихгүй, гидрогеологи, газар зүйн тааламжгүй орчинд энэ зай 1500 м-ээс ихгүй байна.
- 4.4. Газар доорх орон зай болон барилгын эзлэхүүнд оруулан барих зогсоол, мөн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг БНБД 31-01-01, БНБД 31-03-03 болон төслийн даалгаврын дагуу төлөвлөнө.
- 4.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг орц, гарцад хамгийн ойр зайд төлөвлөнө.

Хүснэгт 1. Тээврийн хэрэгслийн түр зогсоол хүртэл явган хүрэх зай

Барилга байгууламж	Зай
Орон сууцны орц хүртэл	150 м-ээс ихгүй
Нийтийн хоолны газар болон худалдааны барилгын орц, олон нийтийн буудлын зорчигчдын танхимын хаалга хүртэл	200 м-ээс ихгүй
Хүн амын ахуйн үйлчилгээний байгууламж, засаг захиргааны төвийн орц хүртэл	250 м-ээс ихгүй
Цэнгэлдэх хүрээлэн, үзэсгэлэнгийн танхим, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн гол хаалга хүртэл	400 м-ээс ихгүй

- 4.8. Уулзвараас зогсоолын орц, гарц хүртэлх зай гол гудамж замд 50 м, нутаг дэвсгэрийн гудамж замд 20 м, нийтийн тээврийн үйлчилгээний зогсоолоос 30 м байна.
- 4.9. Зогсоолоос орон сууц, олон нийтийн барилга, эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг хүртэлх зайг хүснэгт 2-т үзүүлэв.

Хүснэгт 2. Зогсоолоос орон сууц, олон нийтийн барилга, эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг хүртэлх зай

Барилга байгууламж	Зогсоолын тоо		
	10 хүртэл	11-50	51-с дээш
Орон сууцны барилга	10** м-ээс багагүй	15 м-ээс багагүй	25 м-ээс багагүй
Орон сууцны хажуу тал	10** м-ээс багагүй	10** м-ээс багагүй	15 м-ээс багагүй
Олон нийтийн барилга	10** м-ээс багагүй	10** м-ээс багагүй	15 м-ээс багагүй
Сургууль, сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн барилга	15 м-ээс багагүй	25 м-ээс багагүй	25 м-ээс багагүй
Эмчлэн сэргийлэх барилга	25 м-ээс багагүй	50 м-ээс багагүй	*

*Тайлбар: * Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн байгууллагатай тохиролцоно.*

***Гал тэсвэрлэлтийн III-IV зэрэгтэй барилгад 12 м-ээс багагүй байна.*

- 4.10. Зайн хэмжээ нь орон сууц, олон нийтийн барилгын цонх, сургууль, сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн барилга, эмчлэн сэргийлэх барилгын эдэлбэр газрын хилээс ил зогсоолын хил хүртэл байна.
- 4.11. Хэсэгчлэн барих орон сууцны барилгын дагуу байрлах 100-гаас дээш машинтай ил зогсоол хүртэлх зай 50 м байна.
- 4.12. Авто тээврийн хэрэгслийг зогсоолд тавихад хүснэгт 3-т заасан овор хэмжээний ангиллыг мөрдөнө. Үүнд:

Хүснэгт 3. Авто тээврийн хэрэгслийн зогсоолын овор хэмжээний ангилал

Ангиллын бүлгийн дугаар	Автомашины /метр/	
	Урт	Өргөн
I	5 хүртэл	1.8 хүртэл
II	5-6	1.8-2.2
III	6-8	2.2-2.5
IV	8-10	2.5-2.8
V	10-аас дээш	2.8-аас дээш

- 4.13. Зогсоолд байрлуулах нэг тээврийн хэрэгслийн эзлэх талбайн хэмжээг хүснэгт 4-д заасан дундаж үзүүлэлтээр тооцно.

Хүснэгт 4. Зогсоолд байрлуулах нэг тээврийн хэрэгслийн эзлэх талбай

Ангиллын бүлгийн дугаар	Эзлэх талбайн хэмжээ /м ² /
I	10
II	15
III	20
IV	30
V	40

- 4.14. Авто тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг байгуулахдаа хүснэгт 5-д заасан үзүүлэлтийг баримтална.

Хүснэгт 5. Авто тээврийн хэрэгслийг зогсоолд байрлуулах зай

Зай /м/	Ангиллын бүлгийн дугаар		
	I-II	II-III	IV-V
Автомашин хажуу хоорондын ба хана хоорондын зай	0.5	0.6	0.8
Дунд эгнээний автомашины хажуу хоорондын зай	0.3	0.4	0.5
Автомашин урд талаас барилгын хийц буюу хаалга хүртэл зай	0.7	0.7	0.7
• Тэгш тавилтын үед	0.5	0.5	0.5
• Өнцөгтэй тавилтын үед			
Автомашин хойд талаас барилга байгууламжийн элемент буюу хаалга хүртэл зай	0.5	0.5	0.5
• Тэгш тавилтын үед	0.4	0.4	0.4
• Өнцөгтэй тавилтын үед			
Дараалж тавьсан машины хоорондын зай	0.4	0.5	0.5

Тайлбар: 1. Хана буюу баганын дэргэд халаах, эсхүл хөргөх төхөөрөмж байрлуулсан тохиолдолд 4.6-д заасан зайг доорх хэмжээгээр өөрчлөн мөрдөнө.

Үүнд:

а/ автомашины эгц чиглэлээр явуулах буюу түүнийг өргөх /зөөх конвейер/ механизмаар зөөхөд 2 дахин багасгана;

б/ ил зогсоолд тээврийн хэрэгслийг байрлуулахад дээрх хэмжээг автомашинд 0.1 м, чиргүүлд 0.2 м тус тус өсгөж тооцно.

2. Автомашины нүүрэн талаас хаалга хүртэл зайг 2 ба түүнээс дээш автомашин зэрэг хөдлөх боломжтойгоор сонгоно.

4.15. Орон сууцны хороололд зогсоол төлөвлөхдөө хамгийн багадаа 2 өрхөд 1 дулаан зогсоол, 4 өрхөд 1 ил зогсоол төлөвлөнө.

4.16. Орон сууц, үйлдвэрийн барилга байгууламж, олон нийт иргэний барилга байгууламжийн эдэлбэр газрыг хүснэгт 6-д үндэслэн төслийн даалгаврын тооцоогоор тогтоосон тээврийн хэрэгслийн бие даасан зогсоолтой байхаар тооцож төлөвлөнө.

Хүснэгт 6. Тээврийн хэрэгслийн зогсоолын норматив

Барилга, байгууламж	Хэмжих нэгж	Машины доод хязгаарын тоо
Засаг захиргааны байгууллага, шүүх, банк санхүүгийн байгууллага	100 хүн тутамд	30
Эрдэм шинжилгээний байгууллага, их дээд сургууль, коллеж	—	15
Үйлдвэрийн газар	2 ээлжид тус бүр 100 хүн	15
Эмнэлэг	100 ор	20
Поликлиник	100 хүн	20
Спортын барилга байгууламж, цэнгэлдэх хүрээлэн	100 хүн	25
Театр, цирк, кинотеатр, музей, үзэсгэлэнгийн танхим	100 байр	20
Соёл амралтын хүрээлэн	100 хүн	20
Худалдааны төв, их дэлгүүр	100 м ²	7
Зах	50 худалдах цэг	25
Ресторан, кафе	100 суудал	25
Дээд зэрэглэлийн зочид буудал	—	15
Бусад зочид буудал	—	8
Төмөр замын зорчигч тээврийн буудал	100 зорчигч	25

4.17. Хавсралт 4-9, 10-т тээврийн хэрэгслийн зогсоолын ерөнхий схемийг үзүүлэв.

- Хавсралт 4-1 Төвлөрсөн ил зогсоол бүрэн автоматжуулсан зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 4-2 Төвлөрсөн ил зогсоол хагас автоматжуулсан зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 5-1 Гудамж зам дагуух зогсоол зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 5-2 Гудамж зам дагуух зогсоол зорчих хэсэг дээр байрласан зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 6 Цахилгаан тээврийн хэрэгсэлд зориулсан зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 7 Тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд зориулсан зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 8 Унадаг дугуйн зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 9 Орон сууцны хорооллын зогсоолын ерөнхий схем;
- Хавсралт 10 Төвлөрсөн ил зогсоолд тээврийн хэрэгсэл байршуулах ; хөдөлгөөн зохион байгуулалтын схем /жишээ/

5. ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЗОГСООЛЫН АНГИЛАЛ

Зогсоолыг дараах байдлаар ангилна. Үүнд :

5.1. Байршлаар нь:

5.1.1. Төвлөрсөн ил зогсоол

- 1) үйлдвэрлэл болон олон нийтийн үйлчилгээний;
- 2) орон сууцны (хорооллын болон ойролцоох);
- 3) улс, хот хоорондын авто замын дагуух.

5.1.2. Гудамж зам дагуух зогсоол

- 1) зорчих хэсэг дээрх зогсоол;
- 2) зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоол.

5.2. Тээврийн хэрэгслийн зориулалтаар нь:

- 1) нийтийн үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийн зогсоол;
- 2) тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоол;
- 3) шуурхай албаны тээврийн хэрэгслийн зогсоол;
- 4) цахилгаан тээврийн хэрэгслийн зогсоол;
- 5) унадаг дугуйн зогсоол;
- 6) бусад тээврийн хэрэгсэлд зориулсан зогсоол.

5.3. Автоматжуулалтын зэргээр:

- 1) бүрэн автомат;
- 2) хагас автомат;
- 3) энгийн.

5.4. Зогсоолын эгнээний тоогоор нь:

- 1) нэг эгнээ;
- 2) олон эгнээ.

5.5. Автомашиныг зогсоолд байрлуулах өнцгөөр нь:

- 1) зорчих хэсэгтэй зэрэгцээ;
- 2) зорчих хэсэгтэй харьцуулахад;
- 3) зорчих хэсэгт налуу өнцгөөр.

5.6. Автомашиныг байрлуулах хөдөлгөөний нөхцөлөөр нь:

- 1) мухар;
- 2) хөдөлгөөний урсгалын дагуу.

5.7. Автомашиныг байршуулах хугацаагаар нь:

- 1) богино хугацааны буюу 2 хүртэлх цаг;
- 2) дунд хугацааны буюу 2-8 цагийн хугацаанд;
- 3) удаан хугацаанд буюу 8 цагаас дээш хугацаанд.

6. ГУДАМЖ ЗАМ ДАГУУХ ЗОГСООЛ ТӨЛӨВЛӨХ, БАЙГУУЛАХ ҮЕ ШАТ

Зогсоолыг төлөвлөх, байгуулах, ашиглахад тавих шаардлагын зорилго нь авто замын сүлжээнд шинээр зогсоол байгуулах болон одоо байгаа тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг цаашид ашиглах боломжуудыг үнэлэх явдал юм.

Авто замын сүлжээнд тээврийн хэрэгслийн зогсоол байгуулах боломжийг тодорхойлох ажлыг дараах дарааллын дагуу гүйцэтгэнэ. Үүнд:

1) Замын сүлжээний хэсгийг сонгох.

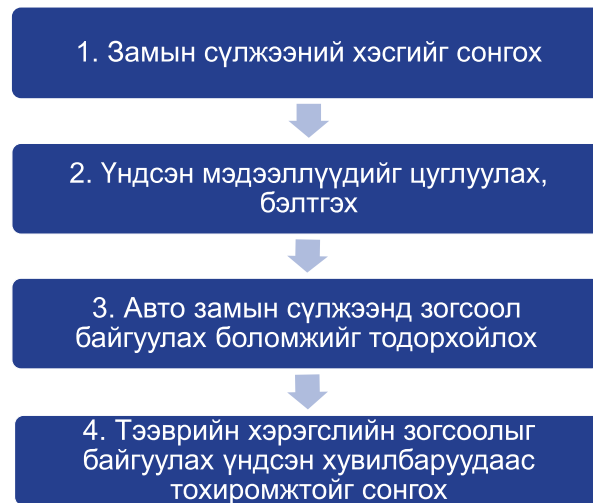
Энэ шатанд авто зогсоол байгуулах боломжтой хэсгүүд (тээврийн хэрэгсэл ихээр зогсдог, ялангуяа замын хөдөлгөөний дүрэм их зөрчигддөг хэсгүүд)-ийг урьдчилсан байдлаар сонгох бөгөөд байршлыг тодорхойлж, зогсоолын ангиллыг сонгоно.

2) Үндсэн мэдээллүүдийг цуглуулах, бэлтгэх.

- тээврийн хэрэгслийн зогсоол байгуулах боломжийг үнэлэх шаардлагатай байгаа замын зураг зүйн мэдээллийг бэлтгэх;
- судалж буй замын ангиллыг тодорхойлох;
- тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний болон явган хүний урсгал, нийтийн тээврийн чиглэлийн зохион байгуулалтын схемийг тодорхойлох;
- замын зорчих хэсгийн болон явган хүний замын норматив өргөнийг тодорхойлох;
- тээврийн хэрэгслийн зогсоолд байршуулах шаардлагатай тээврийн хэрэгслүүдийн тоо, замын хөдөлгөөний хамгийн их ачаалалтай хэсгүүдийн тээврийн хэрэгслүүд болон явган зорчигчдын хөдөлгөөний эрчим, замын сүлжээний геометр үзүүлэлтүүд (зх-ийн өргөн, эгнээ, явган хүний зам, явган хүний замын хашлаганы өндөр, хөндлөн огтлолын налуу)-ийн бодит байдлын судалгаа хийх;
- судлагдаж буй замын сүлжээний хэсгийн замын хөдөлгөөний зохион байгуулалтын схемийг тодруулах.

3) Авто замын сүлжээнд зогсоол байгуулах боломжийг тодорхойлох.

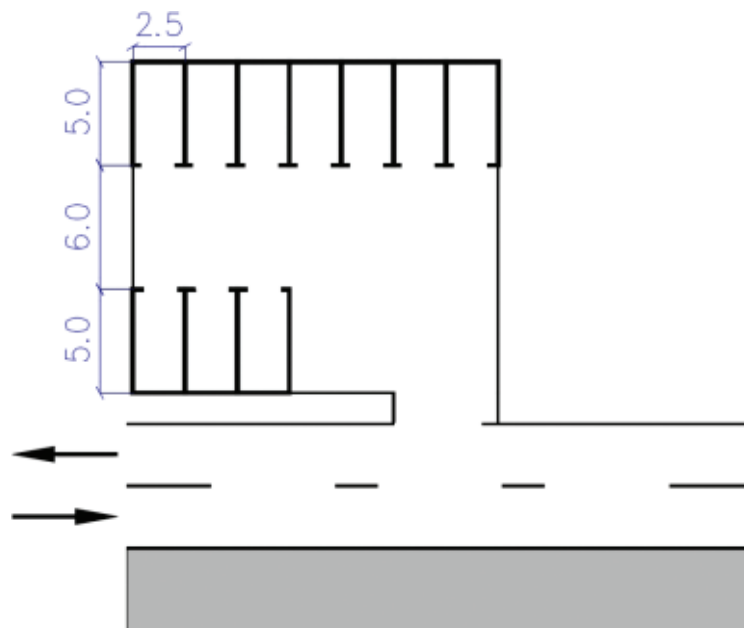
4) Тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг байгуулах үндсэн хувилбаруудаас тохиромжтойг сонгох.

Зураг 1. Гудамж зам дагуух зогсоол төлөвлөх, байгуулах үе шат (Жишээ зураг)

7. ТӨВЛӨРСӨН ИЛ ЗОГСООЛ ТӨЛӨВЛӨХ, БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ШААРДЛАГА

7.1. Төвлөрсөн ил зогсоолын талбайг үр ашигтай ашиглахын тулд автомашинуудыг талбайн хүрээний дагуу байрлуулж, харин дунд нь үлдсэн талбайд тавих автомашинуудыг тэнхлэгт 90° өнцөг үүсгэн байршуулахаар төлөвлөнө.

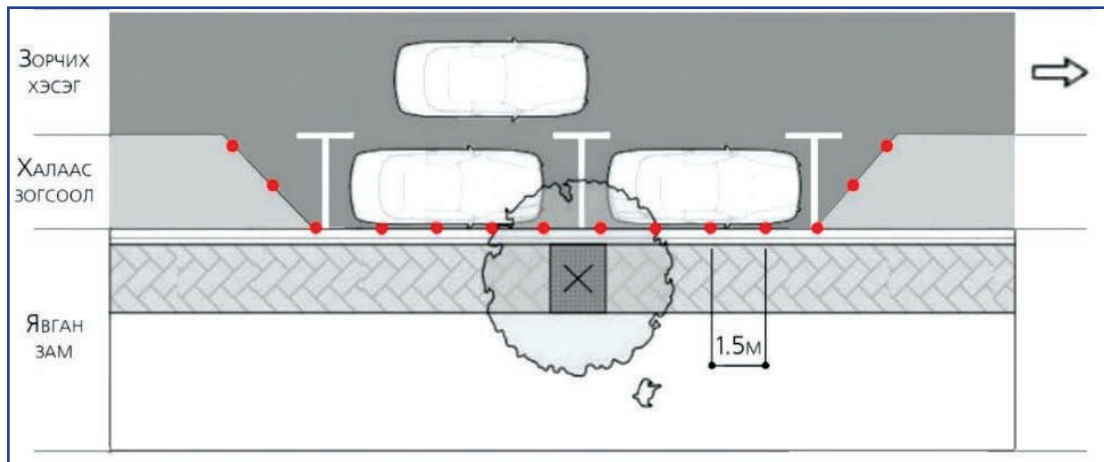
Зураг 2. Төвлөрсөн ил зогсоолд тээврийн хэрэгслийг хашлаганд 90° өнцгөөр байршуулах төлөвлөлт (Жишээ зураг)

7.2. Төвлөрсөн ил зогсоолын талбайг хамгийн оновчтой ашиглах үүднээс автомашинуудыг хашлаганд 90° өнцгөөр байрлуулдаг байхаар зохион байгуулах хэрэгтэй. Энэ тохиолдолд зогсоол дахь автомашинуудын эгнээ хоорондын зорчих хэсгийн өргөн нь 6,0 м-ээс их байна.

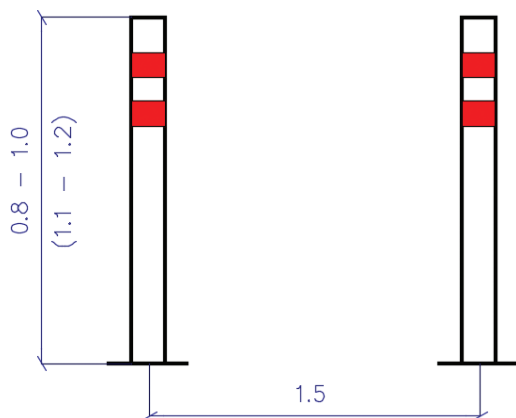
7.3. Төвлөрсөн ил зогсоолд тээврийн хэрэгсэл болон явган зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулах зорилгоор дараах ажлуудыг зохион байгуулна:

- Нэг чигийн хөдөлгөөний зохион байгуулалт;
- Боломжтой тохиолдолд зогсоол руу орох болон гарах гарцыг тусад нь төлөвлөх;
- Тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд явах боломжийг бүрдүүлэх үүднээс авто зогсоолын хүрээний дагуу 1,8 м-ээс их өргөнтэй явган хүний зам төлөвлөх.

7.4. Гудамж замын зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолд тээврийн хэрэгсэл байршуулах явцад автомашин явган хүний зам руу орохоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд хоорондоо 1,5 м-ээс хэтрэхгүй зайтай (тээврийн хэрэгсэл завсраар нь орох нөхцөлийг бүрдүүлэхгүй байхын тулд) хаалт суурилуулна. Хаалтыг явган хүний зам дээр байрласан авто зогсоолын ирмэгээр нийт уртын дагуу суурилуулна. Хаалтыг жижиг архитектурын хийцүүд, эсхүл янз бүрийн хөндлөн огтлолтой металл багана хэлбэрээр стандартын дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Зогсоолыг зорчих хэсэг дээр байгуулах тохиолдолд хаалтын өндөр нь явган хүний замын түшингээс дээш 0,8-1,0 метр, явган хүний зам дээр хэсэгчлэн байрлуулсан эсхүл явган хүний зам дээр бүтэн байрлуулсан тохиолдолд 1.1 - 1.2 метр байна.

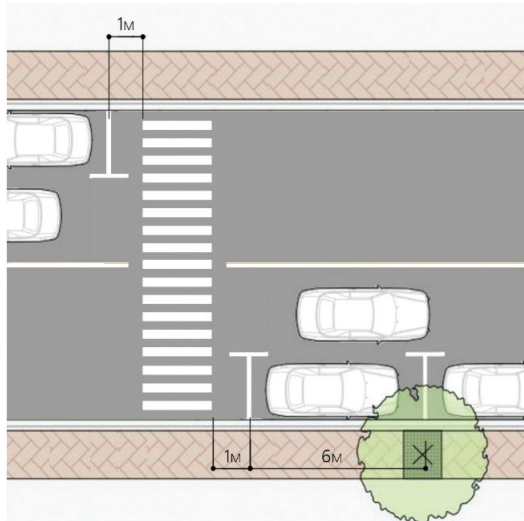

Зураг 3. Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолын ирмэг дагуу тусгаарлах хаалт суурилуулах (Жишээ зураг)

Зураг 4. Хаалт хэлбэрээр ашиглах металл багануудын (Жишээ зураг)

- 7.5. Зогсоолыг явган хүний гарцаас 1 метрийн зайтай байрлуулна.
- 7.6. Зогсоолд тээврийн хэрэгсэл байршуулах хуваарилалтыг хийхдээ 5.17 (Авто зогсоол) болон нэмэлт мэдээллийн тэмдгүүд 7.6 (Тээврийн хэрэгслийг зогсоолд байршуулах хэлбэр) болон 7.15 (Тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй хүн) гэсэн замын тэмдэг, мөн тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй хүнд зориулсан хэвтээ тэмдэглэлүүдийг ашиглан зогсоолд байршуулах нийт тээврийн хэрэгслийн 10-аас багагүй хувийг Тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулан зохион байгуулна.

Зураг 5. Явган хүний гарц байгуулахад тавих шаардлага (Жишээ зураг)

- 7.7. Тулгуур эрхтний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тусгай зориулалтын зогсоолыг засаг захиргаа, олон нийт, худалдаа, ахуй үйлчилгээ, эмнэлэг, амралт сувилал, сургалт хүмүүжлийн барилга, тээвэр, холбооны болон спортын барилга байгууламжийн дэргэд төлөвлөхдөө тусгай зориулалтын зогсоолын тоог Хүснэгт 7-ийн дагуу тооцоолно.

Хүснэгт 7. Тусгай зориулалтын зогсоолын тоо

Д/д	Зогсоолын хүчин чадал Зогсоолын тоо, ш	Тусгай зогсоолын тоо, ш	Үүнээс тусгай зориулалтын микробусны тоо, ш
1	1-25	1	1
2	26-50	2	1
3	51-75	3	1
4	76-100	4	1
5	101-150	5	1
6	151-200	6	1
7	201-300	7	1
8	301-400	8	1
9	401-500	9	2
10	501-1000	20	3

- 7.8. Богино хугацааны зогсоол ашиглах хугацааг 7.9 (Удаан зогсохыг зөвшөөрөх хугацаа) тэмдгээр зохицуулна.
- 7.9. Иргэдийн тав тух, аюулгүй байдлыг хангахын тулд 7.7 (Хөдөлгүүрийг унтрааж зогсоох) тэмдгийг байршуулж болно.

- 7.10. Зогсоолд байршуулах тээврийн хэрэгслийн төрлийг 7.4 (Тээврийн хэрэгслийн төрөл) тэмдгээр зохицуулна.
- 7.11. Төлбөртэй зогсоол байгуулахдаа 7.8 (Төлбөртэй үйлчилгээ) тэмдгээр зохицуулна.
- 7.12. Төлбөртэй зогсоолын ажиллах горимыг 7.5 (Үйлчлэх хугацаа) тэмдгээр зохицуулна.

8. ТӨВЛӨРСӨН ДОТОР ЗОГСООЛ БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ШААРДЛАГА

- 8.1. Ажил, үйлчилгээний төвлөрөл, замын хөдөлгөөний эрчим ихтэй хэсэгт болон 11 сараас 03 сар хүртэлх хугацаанд шаардлагатай дулаан зогсоолын эрэлтийг тооцоолж дотор зогсоолыг төлөвлөж, байгуулна.
- 8.2. Дотор зогсоолын төлөвлөлт нь хот байгуулалт, явган хүний болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам, төлөвлөлтийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдсан байна.
- 8.3. Дотор зогсоолын барилгын хийц, бүтэц, материал зэрэг нь барилга байгууламжид тавих барилга угсралтын ажил, галын аюулгүй ажиллагааны талаарх норм, дүрэм, стандартын шаардлагыг хангасан байна.
- 8.4. Зогсоолын давхар тус бүрийн гарцуудыг сайн харагдах, тод өнгийн заалтаар тэмдэглэнэ.
- 8.5. Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг чиглүүлэх болон чухал ач холбогдолтой цэгүүдийг (давхруудын гарц, галын кран ба гидрант, гал унтраагч байрлуулсан хэсэг гэх мэт) заах тэмдэглэгээг гэрэлтдэг будаг, эсхүл цацруулагч бүрхэвчтэй хийсэн байна.
- 8.6. Зогсоол нь галын аюулгүйн дүрэмд нийцсэн гал түймэр унтраах анхан шатны хэрэгслээр тоноглогдсон байна.
- 8.7. Гадна талын зам (пандус) гадна шатыг цас, мөс тогтохоос хамгаалсан байна.
- 8.8. Галын аюулаас хамгаалах инженерийн систем, тэдгээрийн таних тэмдэг, ашиглах заавар (галын кран ба гидрант, гал сөнөөх шахуургын төхөөрөмж, галын дохиолол, утаанаас хамгаалах систем, галын зарлан мэдээлэх төхөөрөмж, аврах гарцууд хаах төхөөрөмж) зэргийг байршуулсан байна.
- 8.9. Галын аюулгүй байдлыг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээг галын аюулгүйн дүрмийн шаардлагын дагуу хийж гүйцэтгэсэн байна.

9. ТӨЛБӨРТЭЙ ЗОГСООЛД ТАВИХ ШААРДЛАГА

- 9.1. Төлбөртэй зогсоол эхэлж байгааг харуулсан 7.7, 7.5е, 7.8, 7.15 (Хавсралт 1-ээс үзнэ үү.) зэрэг тэмдгүүдээс гадна дараах мэдээлэл бүхий тусгай мэдээлэх самбар байрлуулна:
 - 9.1.1. зогсоолын үйлчилгээний тариф;
 - 9.1.2. зогсоолын ажиллах цаг хуваарь;
 - 9.1.3. зогсоолын үйлчилгээний төлбөрийг төлөх арга болон журам;
 - 9.1.4. зогсоолын ажилтны дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
 - 9.1.5. зогсоолын үйлчлүүлэгчтэй харилцах төвийн утасны дугаар;
 - 9.1.6. хурдны дээд хязгаарын тэмдэг;
 - 9.1.7. зогсоолын талбайг бүхэлд нь хянах зорилгоор байршуулсан тээврийн хэрэгсэл бүр харагддаг байхаар видео-камер суурилуулах;

9.1.8. стандартын дагуу хурд сааруулагч суурилуулах;

9.1.9. стандартын дагуу мэдээллийн элементүүдийг суурилуулах.

9.2. Зогсоолын тэмдэглэлийг шар өнгөөр хийнэ /R 255, G 204, B 0/

9.3. Зогсоолын орц, гарцын өмнө хурд сааруулагч байрлуулах шаардлагатай.

10. ГУДАМЖ ЗАМ ДЭЭРХ ЗОГСООЛ БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ШААРДЛАГА

Зорчих хэсгийн өргөний норматив нөхцөлөөс хамааран замын зорчих хэсэгт зогсоол байрлуулах боломжийг тодорхойлно.

Зорчих хэсэг дээр зогсоол байгуулах боломжийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг хүснэгт 8-д үзүүлэв.

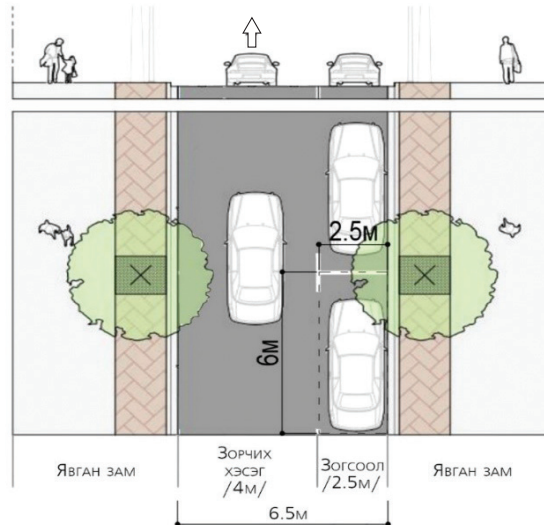
Хүснэгт 8. Зорчих хэсэг дээр зогсоол байгуулах боломжийн стандарт шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Авто зогсоол байрлуулах нөхцөл
A.	Аюулгүй байдал	Тээврийн хэрэгсэл болон явган зорчигчид, түүний дотор хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангасан байх
1.	Зорчих хэсгийн өргөн	
1.1	- Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах зам	6.5 метрээс багагүй
1.2	- Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах зам	8.5 метрээс багагүй
1.3	- Бусад төрлийн зам	-
2.	Зорчих хэсгийн нөөц өргөн	
2.1	- Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах зам	-
2.2	- Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах зам	-
2.3	- Бусад төрлийн зам	2.5 метрээс багагүй
3.	Уулзвар замын зах хүртэлх зай	1.1 тэмдэглэлгүй тохиолдолд 15 метрээс багагүй
4.	Гэрлэн дохионы зогс-шугамын тэмдэглэл хүртэл зай (1.11)	5 метрээс багагүй
5.	Явган хүний гарц хүртэл зай (1.13.а, 1.13.б тэмдэглэлүүдээс)	5 метрээс багагүй
6.	Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоол хүртэлх зай	Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоол төлөвлөгдөөгүй тохиолдолд чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоолын бууж, суух талбайн ирмэгээс эсхүл 1.16 тэмдэглэлээс 15 метрээс багагүй
7.	Зэргэлдээх орц, гарц хүртэлх зай	5 метрээс багагүй

10.1. Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах замын зорчих хэсэгт байгуулах зогсоолд тавих шаардлага

Хөдөлгөөний эрчмийн онцлог, шуурхай албаны тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд саад учруулахгүй байх нөхцөлүүдийг хангасан зорчих хэсгийн өргөн 6,5 м-ээс багагүй нэг чигийн хөдөлгөөнтэй туслах замын зорчих хэсэгт 2.5 м өргөн суудлын автомашины зогсоолыг байгуулж болно. Ингэхдээ:

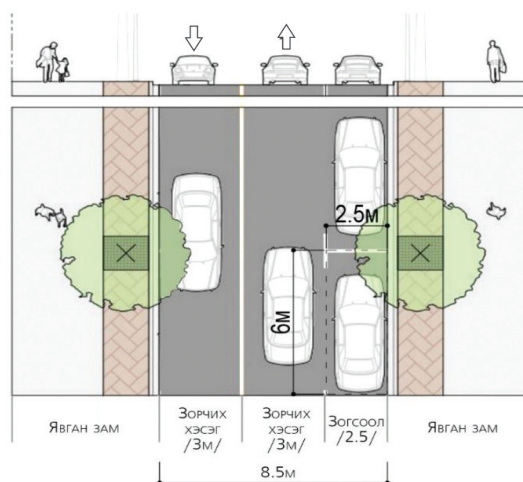
1. Хөдөлгөөнд оролцож байгаа тээврийн хэрэгслийн тоо болон жил бүрийн өсөлтийг тооцсон байх;
2. Замын нэвтрүүлэх чадвар хамгийн багадаа 15% -иас доошгүй байх ёстой;
3. Шуурхай албаны тээврийн хэрэгсэл зорчих хэсгийн хамгийн бага өргөн - 4.0м.

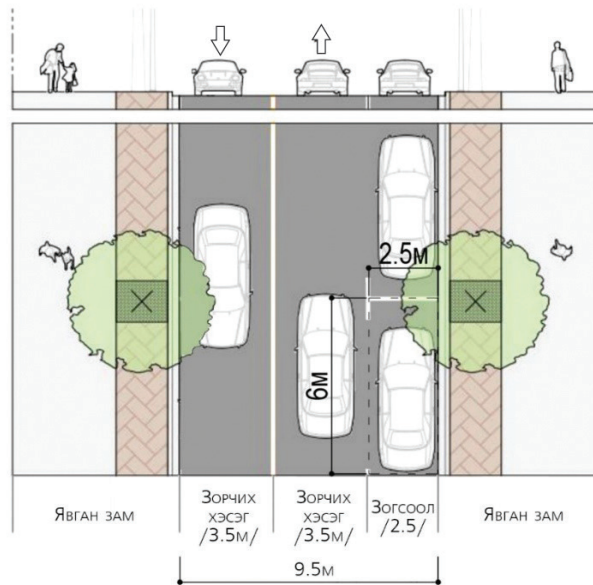
Зураг 6.Нэг чигийн хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт авто зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)

- 10.2. Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн төлөвлөгдөөгүй орон сууцны хороолол дундах сөрөг хөдөлгөөнтэй туслах замын зорчих хэсэгт байгуулах зогсоолд тавих шаардлага

Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн төлөвлөгдөөгүй тохиолдолд тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний эрчмийн онцлог болон хөдөлгөөний эгнээний хамгийн бага өргөн 3,0 м байх нөхцөлийг хангасан зорчих хэсгийн өргөн 8.5, 9.5 м-ээс багагүй байгаа тохиолдолд орон сууцны хороолол дундах сөрөг хөдөлгөөнтэй туслах замын зорчих хэсэг дээр 2.5 м өргөн суудлын автомашины зогсоол байгуулж болно.

Зураг 7.Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн төлөвлөгдөөгүй тохиолдолд сөрөг хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)

Зураг 8. Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн байхгүй тохиолдолд сөрөг хөдөлгөөнтэй замын зорчих хэсэгт авто зогсоол байгуулах (Жишээ зураг)

Бусад ангиллын замуудын хувьд тодорхойлох хүчин зүйл нь зорчих хэсгийн хамгийн бага норматив өргөн биш, харин тээврийн хэрэгслийн одоо хөдөлгөөнд оролцож байгаа болон жил бүрийн өсөлтийг тооцсон тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний эрчмийг 15%-иас их байх нөхцөлийг хангах явдал юм.

11. ЗОРЧИХ ХЭСГИЙН ХАЖУУГИЙН ЗОГСООЛ БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ШААРДЛАГА

Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоолыг тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчийн зорчих хөдөлгөөнд саад учруулахгүй байхаар төлөвлөнө.

Дараах нөхцөлүүдийг хангасан тохиолдолд зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоол байгуулах боломжтой. Үүнд:

1. явган хүний замын өргөнийг “оргил” цагт явган зорчигчдын урсгал саадгүй явагдах боломжтой байх;
2. зогсоолыг тусгаарлах зурвас, хаалт, хашлага хийх;
3. зорчих хэсгийн хөвөөг намсгах.

Зорчих хэсгийн хажуугийн зогсоол байгуулах боломжийн стандарт шалгуур үзүүлэлтүүдийг хүснэгт 9-д үзүүлэв.

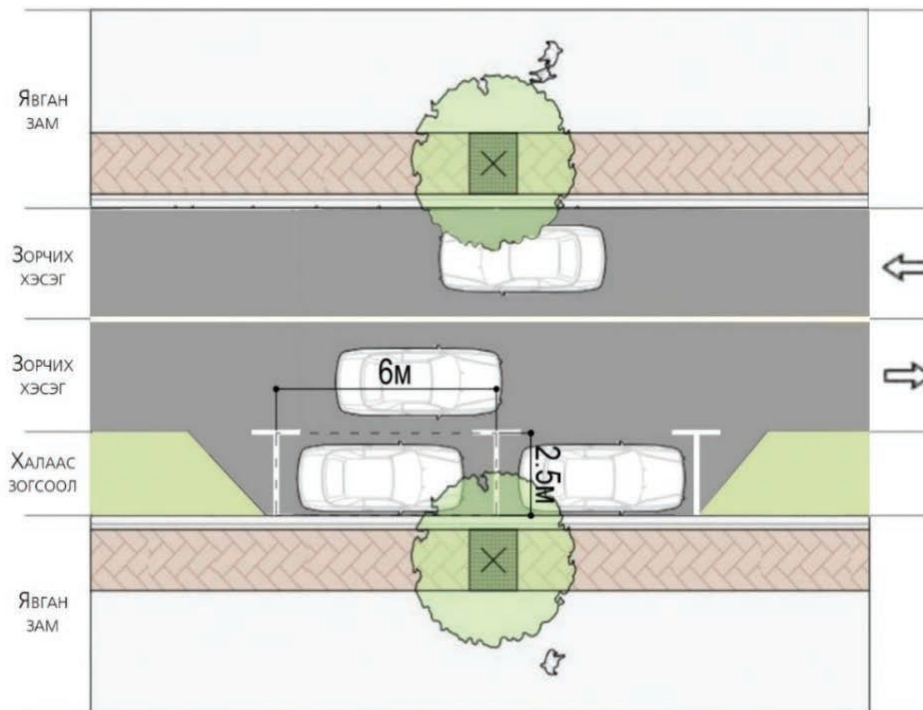
Хүснэгт 9. Халаас зогсоол байгуулах стандарт шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Авто зогсоол байрлуулах нөхцөл
A.	Аюулгүй байдал	Тээврийн хэрэгсэл болон явган зорчигчид, түүний дотор хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангасан байх
1.	Явган хүний зорчих хэсгийн өргөн	1.5 метрээс багагүй
2.	Хашлаганы өндөр	12 сантиметрээс ихгүй

3.	Уулзвар замын ирмэг хүртэл зай	1.1 тэмдэглэлгүй тохиолдолд 15 метрээс багагүй
4.	Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоол хүртэлх зай	Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоолгүй тохиолдолд чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зорчигчдын бууж, суух талбайн ирмэгээс эсхүл 1.16 тэмдэглэлээс 15 метрээс багагүй
5.	Зэргэлдээх орц, гарц хүртэлх зай	5 метрээс багагүй
6.	Нүхэн гарц хүртэлх зай	10 метрээс багагүй

11.1. Халаас зогсоолд тавих шаардлага

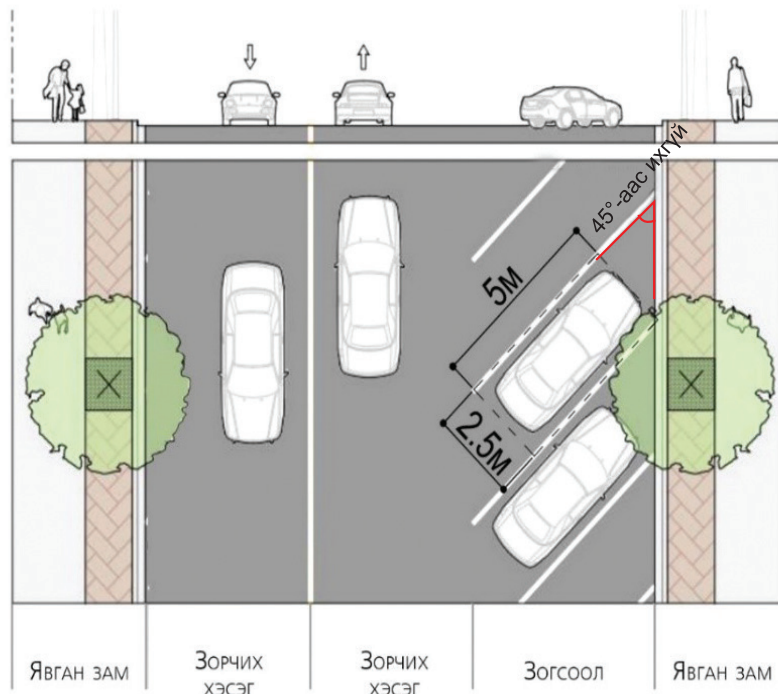
Авто зогсоолд байршуулсан автомашинуудаас тээврийн хэрэгслүүдийн хөдөлгөөний нөхцөл байдалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, явган хүний зам дээрх явган зорчигчдын аюулгүй байдлыг алдагдуулахгүй байх нөхцөлийг хангасан тохиолдолд халаас зогсоол (боломжтой нөхцөлд) байгуулах нь зүйтэй.

Зураг 9. Халаас авто зогсоолын стандарт схем (Жишээ зураг)

11.2. Зорчих хэсэгт 45°-аас ихгүй өнцөг үүсгэж төлөвлөсөн зогсоолд тавих шаардлага

Зорчих хэсгийн хөдөлгөөний эгнээний өргөн 3,75 м-ээс багагүй нөхцөлд автомашин тавих байрлалыг 45°-аас ихгүй өнцөг үүсгэж төлөвлөж болно.

Зураг 10. Тээврийн хэрэгсэл байршуулах байрлал 45°-аас ихгүй өнцөгтэй байх авто зогсоол (Жишээ зураг)

12. ЗОГСООЛ ДЭЭРХ ХӨДӨЛГӨӨНИЙГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХАД ТАВИХ ШААРДЛАГА

- 12.1. Төвлөрсөн ил зогсоолд нэг чигийн хөдөлгөөнийг зохион байгуулна.
- 12.2. Зогсоолын талбайд, түүнчлэн зогсоолын зэргэлдээ орших зорчих хэсгийн хөдөлгөөний хамгийн дээд хурдыг хязгаарлана.
- 12.3. Зогсоол уруу орох болон түүнээс гарах үеийн хөдөлгөөний хамгийн дээд хурд 10 км/ц байна.
- 12.4. Зогсоол доторх хөдөлгөөний хамгийн дээд хурд 10 км/ц байна.
- 12.5. Зохих тэмдгийн байрлалыг хавсралт 1-ээс үзнэ үү.

13. ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЗОГСООЛ ДАХЬ ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХАД ШААРДЛАГАТАЙ ХАШИХ ЧИГЛҮҮЛЭХ ХЭРЭГСЛҮҮД

- 13.1. Зогсоолын гарц болон орц дээрх хурдны дээд хязгаар болон зогсоолоор явах хөдөлгөөний хурдны дээд хэмжээг хязгаарлах, мөн явган зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хурд сааруулагчаар тоноглоно.
- 13.2. Явган хүний зам уруу тээврийн хэрэгсэл нэвтрэх болон явган зорчигчдын хөдөлгөөний зурвасыг тээврийн хэрэгсэл хаахаас урьдчилан сэргийлэхийн тулд явган хүний замаас зогсоолын хэсгийг тусгаарлах хаалт хашилт суурилуулна. Үүнд:
 - хаалтыг тусгай металл баганууд, эсхүл жижиг архитектурын хийцүүдээр (тухайлбал цэцгийн сав болон цэцгийн мандал) хийнэ;
 - хаалтуудын хоорондын зай 1.5 м-ээс хэтрэхгүй байх ёстой.

- 13.3. Хаалтыг зогсоолын бүсийн нийт үргэлжлэх уртын дагуу явган хүний зам эсхүл зогсоолын ирмэгийн дагуу суурилуулна. Явган хүний замыг ашиглах тохиолдолд:
- зорчих хэсэгт байрлуулсан авто зогсоолын хаалтын өндөр явган хүний замын түвшингээс дээш 0.8-1.0 м байх;
 - явган хүний зам дээр бүрэн буюу хэсэгчлэн байрлах зогсоолын хувьд хаалтын өндөр нь явган хүний замын түвшнээс дээш 1.1-1.2 м байх.

14. ЦАХИЛГААН ТЕХНИКИЙН ШААРДЛАГА

- 14.1. Зогсоолд дотроосоо гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийг цахилгаан тэжээлд холболтын шонгоор дамжуулж холбоно. Холболтын шон нь тэмдгийн их бие дотор байрлана.
- 14.2. Цахилгаан дамжуулах утаснуудын хоорондох тусгаарлавч болон газардуулгын холболтын тусгаарлагчийн эсэргүүцэл нь хүйтэн үед 20 МОм-оос багагүй байна.
- 14.3. Цахилгаан дамжуулах утаснуудын хоорондох тусгаарлавч болон газардуулгын холболтын тусгаарлавч нь 50 Гц-ийн давтамжтай 1500 В-ын хүчдэлийг 1 минутын туршид гэмтэхгүйгээр тэсвэрлэх чанартай байна.
- 14.4. Гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийн доторх цахилгаан дамжуулах утаснууд нь 1 мм²-аас багагүй хөндлөн огтлолтой, тусгаарлагч гадаргуу бүхий зэс дамжуулагч байх бөгөөд 50 Гц-ийн давтамжтай 660 В-оос багагүй хүчдэлийг даах чадвартай байна.
- 14.5. Тэмдгийн гүйдэл дамжуулахгүй металл хэсгийн газардуулгын холболтын хавчуурга нь цахилгаан техникийн ерөнхий шаардлагад бүрэн нийцсэн байвал зохино. Газардуулгын дамжуулагч утаснууд нь гүйдэл дамжуулагч бусад утаснаас өнгө, маркаар ялгаатай байна.

15. ЗОГСООЛЫН ХУЧИЛТ

- 15.1. Авто зогсоолын талбайн хучилтыг бетон хавтан, байгалийн чулуу, асфальтаар хийж болно.
- 15.2. Хучилтын материал нь MNS 4699:2016, MNS 1592:2009 стандартыг тус тус хангасан байна.
- 15.3. Гадаргуугийн элэгдэл, эвдрэлийг тухай бүрд төлбөртэй зогсоолын үйл ажиллагаа эрхлэгч стандартын дагуу засварлана.

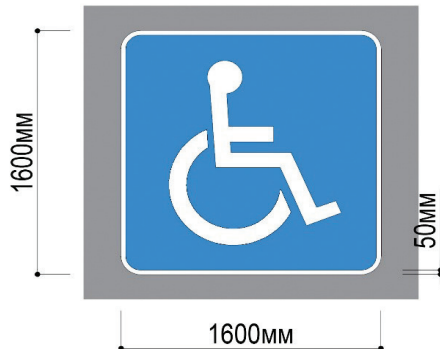
16. ЗОГСООЛЫН ОРОН ЗАЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ТЭМДЭГ, ТЭМДЭГЛЭЛ

- 16.1. Авто зогсоолын талбай болон давхрыг А, В, С гэх мэт латин үсгээр дугаарласан тусдаа секторуудад хуваана
- 16.2. Секторуудын нэрийг том үсгээр тэмдэглэнэ
- 16.3. Үсгийг бичихдээ шар эсхүл улбар шар өнгө ашиглана
- 16.4. Үсгүүдийн хэмжээг MNS 4597:2014 стандартын дагуу тодорхойлно
- 16.5. Зогсоолын талбай руу орох хэсэгт мэдээллийн самбар байрлуулах ба тухайн самбар дээр дараах мэдээллийг харуулсан байна: Үүнд:

- зогсоолын план-схем;
- хэсгүүдийн байршил;
- тээврийн хэрэгсэл байршуулах байршлуудын дугаар;
- сул зогсоолын тоо.

17. ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭДЭД ЗОРИУЛСАН ЗОГСООЛЫН ТАЛБАЙД ТАВИХ ШААРДЛАГА

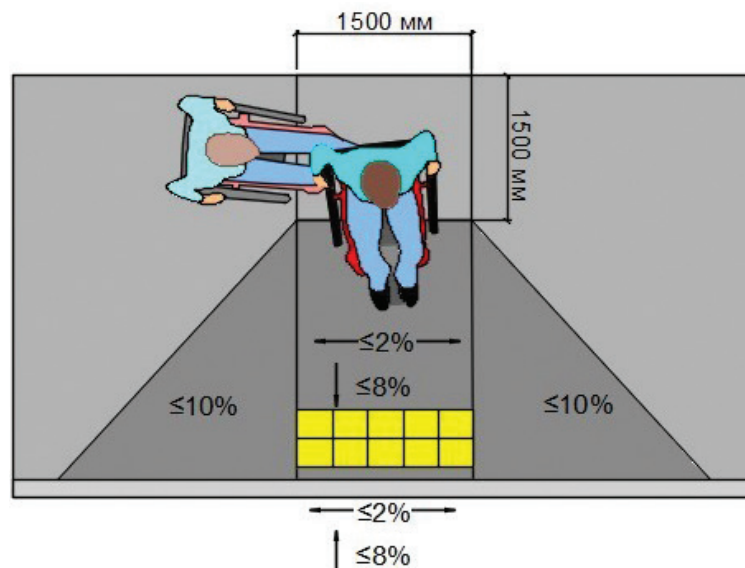
17.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын талбайг тусгай замын тэмдэглэлээр ялгаж өгнө.

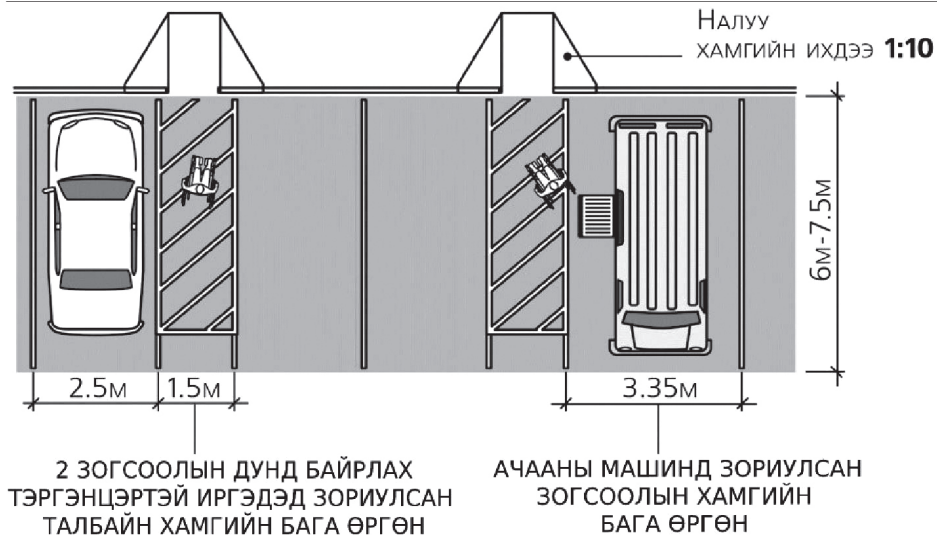
Зураг 11. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тээврийн хэрэгсэл байршуулах тэмдэглэл /Өнгө: RGB 207 81 87/ (Жишээ зураг)

17.2. Явган зорчигчийн авто замаар хөндлөн гарах гарцыг явган зорчигчдод саадгүй байхаар төлөвлөнө. Тэргэнцэртэй, тэрэг түрсэн, хөдөлгөөнт болон өндөр настай хүмүүсийг гарцаар гарах боломжийг бүрдүүлж хашлагыг намсгаж, авто зам руу налуу зам гаргана. Гарц хэсэг дэх явган хүний замын дагуу налуу 8% -с хэтрэхгүй байхаар төлөвлөнө. Хөндлөн хэвгий нь 2% -иас ихгүй байна.

Гарцын хашлаганы намсгасан хэсгийн өргөн нь 1500 мм байна. Гэхдээ явган зорчигчдын хөдөлгөөний эрчим багатай газарт, зайлшгүй тохиолдолд 1220 мм хүртэл богиносгохыг зөвшөөрнө. Явган хүний гарц хэсгийн хажуу талын налуулсан гадаргуу нь хамгийн ихдээ 1:10 байна. Гарцын тэгш хэсэг тэргэнцэртэй хүмүүс зорчиход чөлөөтэй байх үүднээс хамгийн багадаа 1500 мм x 1500 мм харьцаатай байна.

Зураг 12. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан гарц (Жишээ зураг)

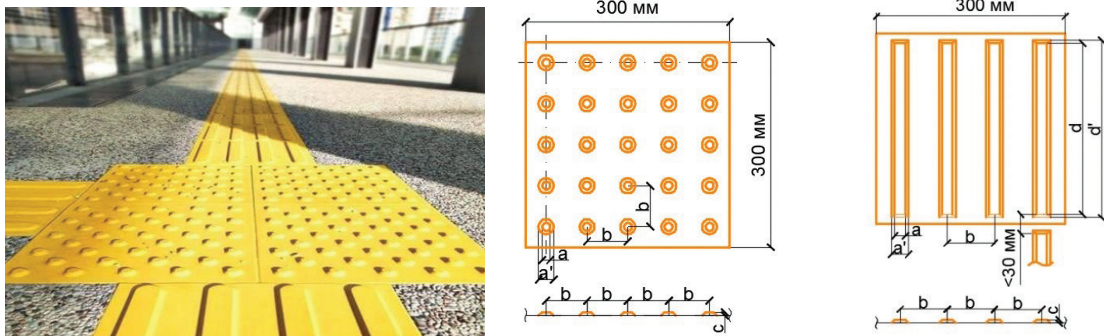
Зураг 13. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын геометр хэмжээ (Жишээ зураг)

- 17.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тээврийн хэрэгсэл байршуулахад зориулсан зогсоолыг явган хүний гарц болон нийгмийн хангамжийн байгууллагуудад ойр байхаар төлөвлөнө.
- 17.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тээврийн хэрэгсэл байршуулахад зориулсан “Тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй иргэн” таних тэмдэг бүхий хэсэг нь зогсоол төлбөртэй байх эсэхээс үл хамааран үнэ төлбөргүй байна.

Зураг 14. Тээврийн хэрэгсэлд зориулсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний” таних тэмдэг (Жишээ зураг)

- 17.5. Харааны бэрхшээлтэй хүнд зориулсан хөтөч хавтанг заавал төлөвлөнө. Хөтөч хавтанг тасралтгүй үргэлжлүүлэн төлөвлөх ба одоо байгаа явган хүний замтай зайлшгүй уялдуулах, боломжгүй тохиолдолд тэдгээр замуудын хөтөч хавтанг шинээр төлөвлөх, налуу зам хийх зэргээр төлөвлөнө.

Зураг 15. Харааны бэрхшээлтэй хүнд зориулсан хөтөч хавтан (Жишээ зураг)

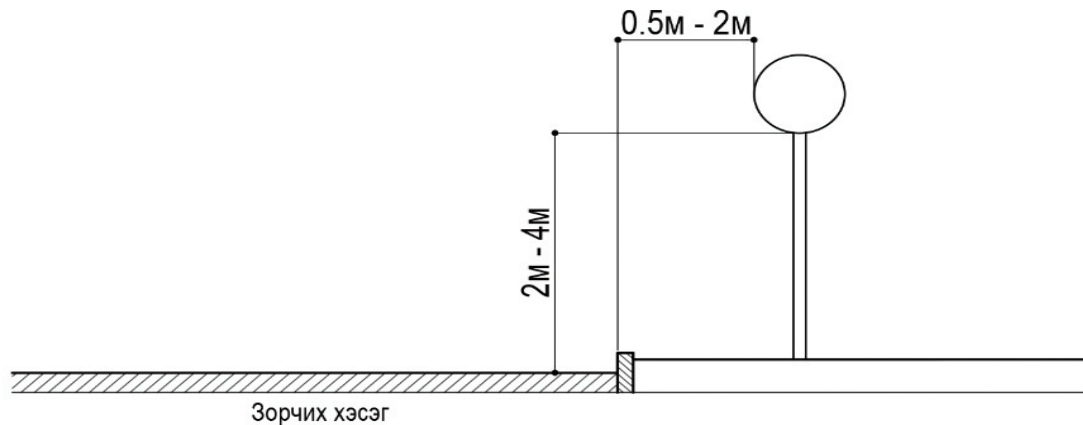
18. ТЭМДЭГ

Тээврийн хэрэгслийн зогсоолд MNS 4597 стандартын шаардлага хангасан авто замын тэмдгийг хэрэглэнэ.

18.1. Замын тэмдгийн үзэгдэх зай 100 м-ээс багагүй байвал зохино.

18.2. Тэмдгийг өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах шугамд 1 м-ээс ойр зайд байрлуулах, мөн өндөр хүчдэлийн шугамын хамгаалалтын бүсэд бэхэлгээний утсанд зүүж тогтоохыг хориглоно.

18.3. Замын тэмдгийг зураг 17-д үзүүлснээр байрлуулна

Зураг 16. Замын тэмдэг байрлуулах хэмжээ (Жишээ зураг)

18.4. Тэмдгийн хэмжээ: Замын тэмдгийг хүснэгт 18.1-д заасан хэрэглэх нөхцөлөөс нь хамааруулан жижиг - I, хэвийн - II, том - III, хэт том - IV гэсэн дөрвөн төрлийн хэмжээгээр хийнэ. Хүснэгт 5.2

Хүснэгт 10.. Замын тэмдгийн хэмжээ, хэрэглэх нөхцөл

Тэмдгийн төрөл хэмжээ	Хэрэглэх нөхцөл	
	Суурин газрын гадна	Суурин газарт
I (Жижиг)	Нэг эгнээтэй замд	Хэсэгчилсэн бүсийн чанартай гудамж замд
II (Хэвийн)	Хоёр буюу гурван эгнээтэй замд	Төв гудамж замд
III (Том)	Дөрөв ба түүнээс олон эгнээтэй замд, тууш замд	Хурдны замд
IV (Хэт том)	Тууш зам дээрх засварын ажил явагдаж буй хэсэгт болон хэрэглэх нь үндэслэлтэй бол бусад зам дээрх аюултай хэсэгт	

18.5. Авто зогсоолын тэмдгийн хэмжээсийг төрөл, хэмжээнээс нь хамааруулан MNS:4597 стандартын шаардлагад нийцүүлэн сонгоно.

19. ТЭМДГИЙН МАТЕРИАЛ

19.1. Тэмдгийн дүрсийг энэ стандартын 22-р бүлэгт заасны дагуу өнгөний мужийн утгад нийцэх будаг буюу гэрэл ойлгогч материалаар хийнэ.

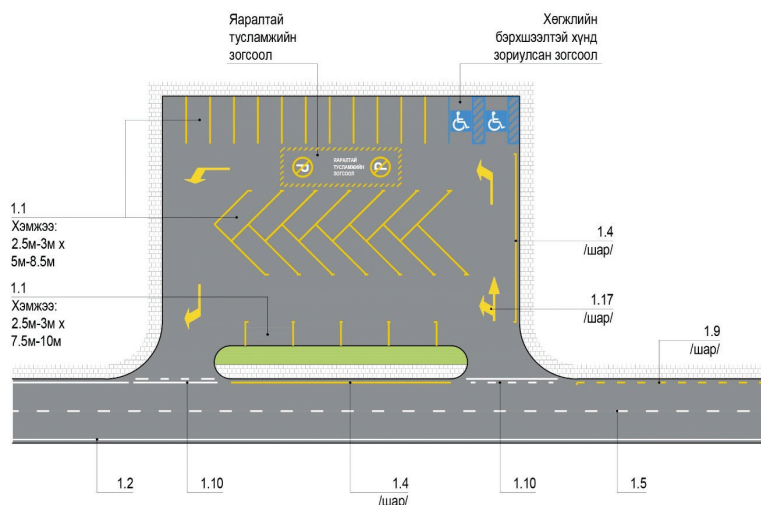
19.2. Тэмдгийн гэрэл ойлгогч гадаргууд хэрэглэх материал нь өдөр, шөнийн аль ч цагт тэмдгийн үзэгдэлтийг хангахуйц байна.

- 19.3. Тэмдгийн гэрэл ойлгогч гадаргууг А (дундаж цацралттай), Б (өндөр цацралттай), В (хэт өндөр цацралттай) гэсэн гурван төрлийн хальсаар хийнэ. Суурин газрын доторх зургаа буюу түүнээс олон эгнээтэй замд болон суурин газрын гаднах дөрөв буюу түүнээс олон эгнээтэй замын хэсэгт байрлуулах гэрэл ойлгогч гадаргуутай тэмдгүүдэд Б төрлийн хальсыг хэрэглэнэ. Ийм хальсыг мөн үзэгдэлтийн зай хангалтгүй замын аюул бүхий хэсэгт байрлуулах тэмдгүүдэд хэрэглэнэ. Харин тууш замд болон зорчих хэсгийн гадаргуугаас 3 м-ээс дээш өндөрт байрлуулах тэмдэгт В төрлийн гэрэл ойлгогч хальсыг хэрэглэнэ.
- 19.4. Суурин газрын доторх зургаа буюу түүнээс олон эгнээтэй зам болон суурин газрын гаднах зам нь зохиомол гэрэлтүүлэгтэй бол тухайн хэсэгт байрлуулах тэмдэгт В төрлийн гэрэл ойлгогч хальсыг хэрэглэх нь илүү тохиромжтой.
- 19.5. Гэрэл ойлгогч хальсны төрлийг үндэсний стандартад заасан гэрэл ойлгох коэффициент (гэрлийн хүчний хувийн итгэлцүүр)-ээс хамааруулан тодорхойлно.
- 19.6. Дээрх хальснуудаас гадна энэ стандартад заасан гэрэлтүүлэлт болон өнгөний үзүүлэлтийн шаардлагыг хангасан гэрэл ойлгох шинж чанар бүхий бусад материалаар тэмдгийн гадаргууг хийж болно.
- 19.7. Тэмдгийн гэрэл ойлгогч гадаргуу дээрх дүрсний бүх элементийг нэг төрлийн хальсаар хийнэ. Түүнчлэн замын тухайн хэсэгт нэг дор байрлуулах тэмдгүүдийн гадаргууг ч ижил төрлийн хальсаар хийвэл зохино.

20. ТЭМДЭГЛЭЛ

Авто зогсоолын замын хөдөлгөөний зохион байгуулалт, хөдөлгөөний горим, нөхцөл байдлыг хөдөлгөөнд оролцогчдод мэдээлэхэд зориулсан замын тэмдэглэл, хаших, чиглүүлэх хэрэгслийн хэмжээ болон тэдгээрт тавих техникийн шаардлагыг Зураг 17-д үзүүлэв.

- 20.1. Тэмдэглэлийн дугаар, хэлбэр дүрс, зориулалтыг хавсралт 2-т үзүүлэв.
- 20.2. Тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын талбайг тусгай замын тэмдэглэлээр ялгаж өгнө.

Зураг 17. Зогсоол дахь замын тэмдэглэл, хаших, чиглүүлэх тэмдэглэгээ. (Жишээ зураг)

- 20.3. Төлбөртэй зогсоолын тэмдэглэлийг шар өнгөөр, төлбөргүй зогсоолын тэмдэглэлийг цагаан өнгөөр хийнэ.
- 20.4. Тэмдэглэл хийх будаг нь үндэсний болон олон улсын стандарт шаардлагыг хангасан байна.
- 20.5. Зогсоолын замын шугаман тэмдэглэлийг хүснэгт 20.1-д үзүүлэв.
- 20.6. Тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зогсоолын талбайг тусгай замын тэмдэглэлээр ялгаж өгнө.
- 20.7. Авто зогсоолын ойролцоо чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоол байгаа тохиолдолд зогсоолын бүсээс 15 м зайд тээврийн хэрэгслийг зогсоохыг хориглосон тусгай тэмдэглэлийг (1.4 тэмдэглэл) тавих шаардлагатай
- 20.8. Чиглэлийн тээврийн хэрэгслийг зогсоох зориулалттай халаас зогсоолтой бол халаасны ирмэгээс 15 м үргэлжлэх зайд хориглох тэмдэглэл тавина
- 20.9. Авто зогсоолын хөдөлгөөнийг сөрөг хөдөлгөөнтэй зохион байгуулсан тохиолдолд эсрэг чиглэлүүдийн тээврийн хэрэгслүүдийг тусгаарлах зорилгоор 1.5 тэмдэглэл тавина

Хүснэгт 11. Зогсоолын замын шугаман тэмдэглэл

Зориулалт	Тэмдэглэл
Зогсоолын ойролцоо чиглэлийн тээврийн хэрэгслийн зогсоол төлөвлөгдсөн тохиолдолд зогсоолын бүсээс 15 м зайд тээврийн хэрэгслийг зогсоохыг хориглосон тусгай тэмдэглэл (1.4 тэмдэглэл)-ээр тэмдэглэх	 <p data-bbox="916 1072 1270 1100">Зураг 18. 1.4 (Жишээ зураг)</p>
Зогсоолын хөдөлгөөнийг сөрөг хөдөлгөөнтэй зохион байгуулсан тохиолдолд эсрэг чиглэлүүдийн тээврийн хэрэгслийг тусгаарлах зорилгоор 1.5 тэмдэглэлээр тэмдэглэх	 <p data-bbox="916 1290 1270 1319">Зураг 19. 1.5 (Жишээ зураг)</p>
Хөдөлгөөний чиглэлийг заах, зогсоолоос гарах гарцыг хайж олоход нь жолооч нарт хялбар болгох зорилгоор 1.17 тэмдэглэлээр тэмдэглэх	 <p data-bbox="810 1509 1382 1559">Зураг 20. "Чиг заагч сум" тэмдэглэл (Жишээ зураг)</p>
Зогсоолд доторх явган хүний замыг 1.1 тэмдэглэлээр тэмдэглэх	 <p data-bbox="916 1749 1270 1777">Зураг 21. 1.1 (Жишээ зураг)</p>
Зогсоол дотор явган хүний гарцыг багасгасан хэмжээтэй 1.13.а замын тэмдэглэлээр тэмдэглэх	 <p data-bbox="903 1967 1283 1996">Зураг 22. 1.13а (Жишээ зураг)</p>

20.10. Хөдөлгөөний чиглэлийг заах, авто зогсоолоос гарах гарцыг хайж олоход нь жолооч нарт хялбар болгох зорилгоор 1.17 тэмдэглэл тавина.

Зураг 23. "Чиг заагч сум" тэмдэглэл (Жишээ зураг)

20.11. Зогсоол дээрх явган хүний бүсийг замын тусгай зориулалтын 1.7 тэмдэглэлээр ялгана.

20.12. Зогсоолын талбай дээрх явган хүний гарцыг багасгасан хэмжээтэй 1.13.а тэмдэглэлээр тэмдэглэнэ.

21. ФОТОМЕТРИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

21.1. Дотроосоо гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийг цахилгаан тэжээлд холболтын шонгоор дамжуулж холбоно. Холболтын шон нь тэмдгийн их бие дотор байрлана.

21.2. Дотроосоо гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийн тухайн нэг өнгөний дүрсний тодорцын тархалт нь тэмдгийн талбайд жигд байна. Тодорцын дээд болон доод хязгаарын харьцаа нь 5:1-ээс илүүгүй байна.

21.3. Гадна талаасаа гэрэлтүүлэгтэй тэмдгийн дүрсний гадаргуу дээр тусах гэрэлтүүлэлт 200 лк-ээс багагүй байх бөгөөд тэмдгийн гадаргуу дээрх хамгийн их гэрэлтүүлэгтэй төв хэсгийг хамгийн бага гэрэлтүүлэгтэй захын хэсэгтэй нь харьцуулсан харьцаа 10:1-ээс илүүгүй байна.

21.4. Гэрэл ойлгогч гадаргуутай тэмдгийн гэрэл ойлгох коэффициент (гэрлийн хүчний хувийн итгэлцүүр) ($\text{кд} \cdot \text{лк}^{-1} \cdot \text{м}^{-2}$) нь ажиглалтын өнцөг $\alpha=20^\circ$ байхад гэрэлтүүлэх өнцөг (β)-өөс хамаарч хүснэгт 12-д заасан утгаас багагүй байна.

Хүснэгт 12. Гэрэл ойлгогч гадаргуутай тэмдгийн гэрэл ойлгох коэффициент

Тэмдгийн дүрсний элементийн өнгө	Гэрэл ойлгогч хальсны төрөл	Гэрэлтүүлгийн өнцөг (β)				
		5°	10°	20°	30°	40°
		Гэрэл ойлгох коэффициент [$\text{кд} \cdot \text{лк}^{-1} \cdot \text{м}^{-2}$]				
Цагаан	А	50.0	30.0	25.0	20.0	11.0
	Б	170.0	100.0	85.0	65.0	40.0
	В	300.0	210.0	150.0	110.0	70.0
Улаан	А	8.0	4.5	4.0	3.0	2.0
	Б	24.0	14.0	12.0	10.0	6.0
	В	60.0	35.0	30.0	24.0	15.0
Шар	А	25.0	15.0	12.0	10.0	6.0
	Б	75.0	45.0	35.0	30.0	18.0
	В	180.0	110.0	90.0	70.0	40.0
Ногоон	А	5.0	3.0	2.5	2.0	1.5
	Б	12.0	10.0	8.0	7.0	5.0
	В	30.0	24.0	20.0	15.0	8.0
Цэнхэр	А	3.0	2.0	1.5	1.0	-
	Б	9.0	7.0	6.0	5.0	3.0
	В	15.0	11.0	9.0	7.0	4.0